

Inhoud

- **3** Van de redactie
- **4** Jaarverslag 2010
- **5** Kerncijfers
- **6** Afscheid Rhea Vincent
- **8** Wel en wee
- **13** De Oost-Afrika Conferentie
- **15** Stage op Hekima
- **16** Tussen Oost en West
- **17** Crea Thera
- **18** Escola Libre in Palermo
- **19** Eerste vrijeschool in Portugal
- **20** Sponsor een klas
- **21** Solidariteitsactie

P.S.: Vermeld svp uw POSTCODE en HUISNUMMER bij uw overschrijving, zodat wij u persoonlijk kunnen bedanken!

Van de redactie

Het is lente en de zon lokt ons naar buiten waar het speenkruid bloeit, de krokussen al hebben plaats gemaakt voor de uitbundige, gele trompetten van de narcissen en de eerste bloesems in de lentezon ontluiken. Hoewel het 's nachts nog af en toe vriest, is de winter ingehaald door het voorjaar en steken overal nieuwe kiemen hun eerste blaadjes uit de aarde omhoog.

In dit voorjaarsnummer van *de rOndbrief* kunt u lezen over nieuwe kiemen, zoals de eerste vrijeschool onderbouw in Portugal, een therapeutisch initiatief in Bosnië, of ontwikkelingsmogelijkheden in India. Over wat er nodig is voor de onlangs gestarte remedial teaching in Palermo en wat een eerste stage op de Hekima Waldorf School in Tanzania met je doet. Ook nieuw is het voorstel van de Hermanus Waldorf School in Zuid-Afrika om niet een kind maar een hele klas te sponsoren. Jan Sint stelt zich voor als nieuwe portefeuillehouder en in het afscheidsinterview met Rhea Vincent kunt u lezen over haar nieuwe bestaan als zzp-er.

Dit was ons laatste nummer van *de rOndbrief*. Vanaf 2002 hebben wij met ons tweeën met veel plezier de redactie verzorgd, maar aan alles komt een eind... En dus is er nog een nieuw begin - een nieuw begin voor onze collega's die vanaf de herfsteditie de redactie van *de rOndbrief* op zich zullen nemen. Hartelijk dank voor al uw reacties in de afgelopen negen jaar.

ANNETTE EN HEIDE

Beste donateurs,

Het bestuur van het Internationaal Hulpfonds wil u heel hartelijk danken voor de schenkingen die wij in 2010 van u mochten ontvangen.

Het IHF is financieel gezien relatief klein, maar desondanks kennen veel mensen elders in de wereld ons. Dit danken wij in de eerste plaats aan uw vrijgevigheid. Al uw donaties, klein of groot, zijn kiemkrachtige zaden en bieden ons de mogelijkheid de ontwikkelingsvragen van kinderen en scholen te ondersteunen. Uw hulp maakt het mogelijk dat onze portefeuillehouders tijdens hun bezoek aan de projecten persoonlijke banden kunnen aangaan zodat er in wederzijds vertrouwen en waardering samengewerkt kan worden. Op die manier kan het IHF bemiddelaar zijn van waardevolle menselijke betrekkingen.

Nogmaals onze hartelijk dank voor uw betrokkenheid. Wij vertrouwen erop dat u ons ook dit jaar weer zult steunen.

GIJS LANGESLAG, VOORZITTER IHF

Jaarverslag in het kort

Dankzij de gulle schenkers uit Nederland en België is 2010 voor het IHF weer een mooi jaar geweest. Op onze website vindt u een uitgebreid overzicht van de hulp aan de prachtige projecten t.b.v. kinderen elders in de wereld.

De portefeuillehouders van het IHF richten zich op een bepaald deel van de wereld. Zij kennen de situatie ter plekke. De armoede is soms schrijnend en de motivatie van aanvragers vaak indrukwekkend. Kleine bedragen kunnen een groot verschil maken en het IHF is blij, dankzij de liefdevolle schenkingen van onze donateurs een bijdrage te kunnen leveren aan de projecten.

Afrika

Er zijn ruim 30 projecten gesteund en voor 46 kinderen is via een peetschap het schoolgeld betaald. De portefeuillehouder Afrika heeft het afgelopen jaar twee reizen gemaakt waarbij zij zich extra heeft ingezet voor versterking van het kleuteronderwijs.

Enkele projecten die het IHF heeft gesteund:

- Een opslagtank voor regenwater bij de nieuwe Hekima School in Tanzania
- Een bijscholingscursus van de EATT in Kenia voor toekomstige vrijeschool leraren
- Extra lessen Engels aan de Stellenbosch Waldorf School in Zuid-Afrika

Latijns-Amerika (Spaanstalig)

In 2010 hebben 17 projecten steun ontvangen. De portefeuillehouder heeft Ecuador, Guatemala en Costa Rica bezocht. Enkele gesteunde projecten:

- Bijscholing in Mexico voor leraren van de Escuela Caracol in Guatemala en de Waldorfscholen in Turrialba en Coronado, Costa Rica
- Twee klaslokalen voor de Escuela Micael in Peru
- Toneelonderwijs aan de Escuela Perito Moreno in Argentinië

Latijns-Amerika (Brazilië)

De kandidaat portefeuillehouder heeft een reis voorbereid naar Brazilië in 2011. Voor twee kinderen is schoolgeld betaald en vier projecten hebben steun ontvangen, waaronder:

- Casa Criança Querida voor peuters uit HIV-positieve gezinnen
- Een kinderproject van ACOMI
- Kindercircus Ponte das Estrelas

Azië en Pacific

Deze portefeuille is toe aan een nieuwe impuls. Gesteunde initiatieven:

- Inrichting en lesmateriaal voor de Prerana school in India met steun van de onderbouw van Vrije School De IJssel in Zutphen
- De inrichting van een lokaal van Tho Trang Childcare Centre in Vietnam

Europa (West) en Midden-Oosten

Deze portefeuille is weer voorzichtig op gang gekomen. Dankzij Anton Klein is contact gelegd met A Oliveira, de eerste vrijeschool in Portugal. Het IHF heeft hulp geschonken aan:

- Tamrat El Zeitoun, een Arabische vrijeschool in Israël die zich op alle bevolkingsgroepen richt.

Europa (Oost) en de Kaukasus

De portefeuillehouder is twee keer naar projecten gereisd waarbij ze veel steun ontving van Mirjam van Kan. Enkele projecten waaraan hulp is gegeven:

- Crea Thera in Bosnië, waaraan ook de Stichting ter Bevordering van de Heilpedagogiek heeft bijgedragen
- Bridge Foundation for the Roma Minority's Education and Integration in Europe
- Natuurkundelokaal voor de Waldorfschool in Georgië en bijscholing voor leerkrachten

Peetschappen en Solidariteitsfonds

Voor kinderen in het buitenland van wie de ouders het schoolgeld niet kunnen betalen, bestaat de mogelijkheid van een IHF-peetschap: peten in Nederland betalen het schoolgeld voor een individueel kind. Daarnaast wordt uit het Solidariteitsfonds Algemeen schoolgeld betaald als een individueel peetschap niet (meer) beschikbaar is. Dankzij deze mogelijkheid hebben 89 kinderen een vrijeschool kunnen bezoeken.

Noodhulp

Na de zware aardbeving in 2010 heeft het IHF bijgedragen aan noodhulp voor kinderen in Haïti. Deze noodhulp kwam tot stand op initiatief van die Freunde der Erziehungskunst Rudolf Steiners.

Bijzondere schenkingen

Alle schenkingen aan het IHF zijn bijzonder en het vermelden waard, maar sommige zijn heel bijzonder:

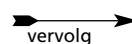
- Op initiatief van Bregje (7 jaar) heeft Vrije School De Sterrenzanger, Alkmaar-Oudorp, geld ingezameld voor noodhulp aan Haïti door een markt met zelfgemaakte spullen
- Een klas van Vrije School De Berkel in Zutphen heeft geld gespaard voor de Hekima Waldorf School in Tanzania
- Regelmatig vragen mensen voor verjaardag of trouwfeest i.p.v. een cadeau geld voor een IHF-project

Waldorf-One-World (WOW)

Het IHF moedigt scholen in Nederland aan jaarlijks een WOW-dag te organiseren. In 2010 hebben het Geert Groote College in Amsterdam, het Rudolf Steiner College in Rotterdam, het Marecollege in Leiden en het Novalis College in Eindhoven succesvolle WOW-acties gevoerd voor diverse projecten.

Markten en winkel

Het IHF heeft deelgenomen aan 9 markten en was blij met alle hulp die het hierbij heeft gekregen. Via de markten groeit de bekendheid van het IHF. Daarnaast worden ook producten via de webwinkel verkocht. De omzet was ongeveer gelijk aan vorig jaar.

Kerncijfers* 2010 (in euro's)

	2010	2009
Inkomsten		
Donaties algemene middelen	49.417	68.149
Donaties op naam	172.710	175.942
Bankrente	2.500	2.953
Overige baten en voorraad	14.090	13.352
Totaal inkomsten	<u>238.717</u>	<u>260.396</u>
Uitgaven		
Algemene middelen naar projecten	29.114	
Middelen op naam naar projecten	192.264	197.611
waarvan naar:		
Afrika	73.274	
Brazilië	4.668	
Spaanstalig Latijns-Amerika	28.048	
West-Europa en Midden-Oosten	2.655	
Oost-Europa en Kaukasus	17.167	
Azië en Pacific	11.608	
Solidariteitsfonds	54.845	
Organisatiekosten	43.467	31.277
Totaal uitgaven	<u>264.845</u>	<u>228.888</u>
Toevoeging/onttrekking aan de reserves	-26.128	31.508

Toelichting kerncijfers

In 2010 heeft onze organisatie € 222.127 aan donaties ontvangen; € 172.710 op naam en € 49.417 aan algemene middelen. Aan de projecten is € 221.378 overgemaakt waarvan € 29.114 aan algemene middelen. Van de 30 hulpvragen konden wij er 19 uit de algemene middelen honoreren: 6 in Afrika, 5 in Europa, 4 in Azië en 4 in Latijns-Amerika. Uit het 'Solidariteitsfonds Algemeen' werden peetschappen bekostigd waarvan de peten zich hadden teruggetrokken, zodat deze kinderen naar school konden blijven gaan.

In 2010 is er meer uitgegeven dan er is binnengekomen; oorzaken: een stijging van de organisatiekosten door de aanschaf van een nieuw boekhoudkundig systeem; een stijging van de vrijwilligerskosten doordat het aantal portefeuillehouders toenam en hogere PR kosten omdat *de rOndbrief* onder alle vrijeschool

leerkrachten in Nederland is verspreid. De extra kosten konden uit de reserves van voorgaande jaren worden betaald.

Ik hoop dat u uw steun aan het Internationaal Hulpfonds ook in 2011 wilt voortzetten.

MARTINE BOERMEESTER
PENNINGMEESTER

*) Omwille van de leesbaarheid is gekozen voor deze vorm van financiële verslaglegging. Vanwege het nieuwe boekhoudkundige systeem is de rapportage niet geheel te vergelijken met voorgaande jaren. De volledige jaarrekening kunt u aanvragen bij het secretariaat.

de rOndbrief

Dit blad verschijnt tweemaal per jaar en geeft een levendig beeld van het werk van het IHF. Door deze berichten weten de schenkers dat hun geld goed terecht komt.

Website

De website van het IHF is het afgelopen jaar weer verzorgd door Wilfried Nauta. Hartelijk dank daarvoor!

Samenwerking met andere organisaties

Voor een effectieve hulpverlening werkt het IHF samen met zusterorganisaties, in Nederland met de Stichting Helias, de IONA Stichting en de Stichting ter Bevordering van de Heilpedagogie binnen het NAFO-overleg (Nederlandse Antroposofische Fondsen voor Ontwikkelingsprojecten), in Europees verband met ENDA, het netwerk van Europese antroposofische fondsen dat in 2010 in Londen heeft vergaderd met als hoofdthema 'Afrika'.

ANNELIES DE VRIES

Tussen verbinding en vrijheid

Om 11.15 uur rijden we, een kwartier te laat, op een zeer mistige ochtend het parkeerterrein van Fort Bronsbergen net buiten Zutphen op. Rhea is er al. Ze heeft vorige week een bootcamp cursus gedaan en vertelt er enthousiast over.

Rhea is enthousiast over de bootcamp cursus

“Voor een beginnende zzp-er (zelfstandige zonder personeel) is het niet eenvoudig een eigen plek te veroveren. Op dit moment genereer ik al een inkomstenbron met mijn pedagogische kwaliteiten door voor de klas te staan maar het is tijd om mijn kennis en kunde operationeel te maken. Daar ben ik nu mee bezig, o.a. door een universitaire studie te doen. Ik ben nu 47 en heb zoveel ervaring dat ik invalleurkrachten in het onderwijs verder zou kunnen helpen of leerkrachten zou kunnen trainen in hoe je ervoor zorgt dat de kwaliteiten van jongens - zoals ondernemingszin en onderzoekingslust - ten goede komen aan de klas in plaats van dat ze storen.”

“Ik merk dat ik zowel op een vrijeschool als op een reguliere school iets kan toevoegen: meer warmte en aandacht in een reguliere school en meer zelfredzaamheid in een vrijeschool. Dat laatste gaat goed samen met het huidige beleid van ‘passend onderwijs’ waar een heldere, efficiënte didactiek voor nodig is. Het was voor mij heel belangrijk dat Gerard Reijngoud mij begeleidde in de tweede klas. Van hem heb ik geleerd hoe je didactisch goed les geeft.”

“Ik kom oorspronkelijk uit Haarlem maar heb ook op een Krishnamurti school in Engeland gezeten. Daar ontstond het verlangen iets voor de wereld te doen. Later ben ik naar India gegaan om er samen met mijn vriend een schoolje te stichten, maar het liep anders. Mijn vriend had als Engelsman indertijd geen visum nodig. We wisten niet dat het juist dat jaar veranderd was en konden alleen blijven als een van ons er een opleiding volgde. Ik heb toen in Madras toelatingsexamen gedaan voor de dansschool en ben een van de weinige Europeanen die officieel als klassieke Indiase danseres zijn opgeleid.”

“In Nederland ben ik op mijn 28e de gewone Pabo gaan doen hoewel toen al vaststond dat ik op de vrijeschool les wilde geven. Toen ik aan mijn tweede rondje begon, dacht ik weer iets voor de derde wereld te kunnen doen. In *de rOndbrief* las ik dat Gerda de Jonge afscheid nam en in september 2004 ben ik met de portefeuille India bij het IHF begonnen. Toen ik twee jaar geleden uit mijn vaste baan stapte en voor mezelf een pad moest uitzetten, dacht ik: ‘Of ik moet heel veel eigen initiatief in m’n portefeuille (waar intussen heel Azië en de Pacific in zat) steken óf ik moet ermee stoppen.’ Toen bleek dat ik meer tijd nodig had voor mijn bestaan als zzp-er en ook bleek dat betaald en onbetaald werk niet meer in verhouding stonden. Daar kwam bij dat de problemen die er destijds waren met kantoor ervoor zorgden dat ik telkens geconfronteerd werd met iets waarvan ik dacht dat het allang afgehandeld was. Ik zou best iets willen blijven doen voor het IHF, bijv. een beperkte activiteit in het kader van pr. Wat ik soms moeilijk vond, is dat het werken voor het IHF ook op een gevoelslaag zit. Ik voelde me soms schuldig over elke kilometer die ik declareerde.”

“Ik val nu als zzp-er in op een school. Dat bleek te kunnen en tegen mijn verwachting in bevalt me dat goed. Ik ben nu in te huren als crisisjuf, zeg maar. Een langdurige verbintenis met een klas of een vaste baan wil ik niet.”

“Twee jaar geleden voelde ik dat het tijd werd om weer te gaan studeren. Het is pedagogie in Amsterdam geworden. Interessant aan die studie vind ik dat drie dingen in de reguliere pedagogie heel belangrijk blijken te zijn: verbondenheid, autonomie en competentie. Dat eerste zit wel goed op de vrijeschool en aan die laatste twee wordt in de bovenbouw ook gewerkt, maar in de onderbouw schort het daar wel eens aan. Als ik kijk hoe leerlingen uiteindelijk van de bovenbouw komen, vind ik ze heel autonoom en zelfstandig. Vanaf de 4de zouden leerlingen volgens mij gebaat zijn bij meer eigen verantwoordelijkheid. Overigens ben ik er wel voor dat een leerkracht 6 jaar meegaat met een klas.

Ik heb een 8,9 voor mijn statistiek gehaald. Zet dat er maar in, daar ben ik hartstikke trots op. Zet mijn website ook maar bij het artikel (www.de-vrije-ruimte.nl) dan kunnen ze me inhuren.

Een klassieke Indiase dansopleiding

Voor Indira Varma heb ik veel bewondering

Grappig trouwens dat ik als zzp-er nu terugga naar de basis en weer voor de klas sta."

"Ik probeer ieder jaar iets bijzonders te doen. Dit jaar ga ik de Camino lopen in de grote vakantie, hitte ben ik wel gewend uit India. Tot Vézelay kan ik meerijden met een vriendin en dan begint het lopen. Mijn huis is dus minstens 7 weken beschikbaar. Interesse?

Vipassana, 10 dagen lang - 10 uur meditatie, heb ik ook een keer gedaan. Gewoon om het te ervaren. Je wordt heel erg geconfronteerd met jezelf. Geen techniek, alleen bewustzijn. Op dat matje werd ik heel kwaad en ging natuurlijk zien waar die kwaadheid in mijn lijf zat. Als je er niets mee doet, lost die warmte van de boosheid vanzelf op."

"Ik ben nu het boek van Swaab aan het lezen. Zijn stelling is dat als er iets mis is in het brein je dat zou kunnen herleiden tot de vorming van de hersenen in de baarmoeder. Dat zou betekenen dat de mens geen vrije wil heeft: alles is al bepaald. Op de Radboud Universiteit wordt daarentegen onderzoek gedaan in hoeverre je met bijv. mindfulness invloed kunt uitoefenen. Ik vind het een geweldig interessant terrein! Het gaf mij de impuls om te gaan studeren: Kan ik bewijzen dat vrijeschool onderwijs gewetensvollere, ondernemendere en 'vrijere' jongeren aflevert dan het reguliere onderwijs?"

"Mijn dochter is inmiddels 19 en studeert in Leiden medicijnen. Ze doet het fantastisch, ontwikkelt zich goed en is gelukkig. Ik ben heel blij dat ik voor haar voor de vrijeschool heb gekozen. Ze is meteen toegelaten, haar cijfers waren goed genoeg. Dat kan dus ook op de vrijeschool. Daarnaast heeft ze zich op de vrijeschool veelzijdig ontwikkeld en ze heeft er bemoediging, inzicht en zelfbewustzijn gevonden. Het heeft haar een vrij mens gemaakt."

"Een thema in mijn leven is het spanningsveld tussen verbinding en vrijheid. Dat kom je ook tegen in het starten van een eigen bedrijf. Voor mij is het belangrijk of ik me verbind met wat ik te vertellen heb, met mijn doel hier op aarde. Neem ik verantwoordelijkheid voor wat ik kan toevoegen? De vrijheid ligt in het zoeken naar de vorm. Waar voel ik nog vrijheid? In een vaste baan voelde ik dat niet meer. Terugkijkend denk ik wel dat ik meer vrijheid en verantwoordelijkheid binnen die vaste baan had kunnen nemen."

"Ik heb veel bewondering voor Indira Varma van de Prerana

Met mijn directheid kon ik orde op zaken stellen

School. Scholen in India worden als een bedrijf gerund. Alle vrijescholen daar moesten nieuwe gebouwen neerzetten. Ze bouwen zo lang ze geld hebben en dan ligt het stil tot er weer geld is. Ik ben niet vaak naar de projecten geweest. Als ik meer geld heb, zou ik de vrijeschool in Nepal, Thailand of op de Filippijnen wel willen ondersteunen met mijn expertise."

"Oh ja, als ik denk aan die keer dat ik naar India ging voor de projecten en mijn koffer vol zat met (verboden) schapenwol, bijenwas en xylofoons! Ze scanden mijn bagage en zagen al die metalen staafjes van de xylofoons. Ik pakte bijenwas uit mijn rugzak en deed - Engels sprekend met een Indiaas accent - voor hoe je er Ganeshes (olifantengod) van kunt maken en benadrukte dat het voor scholen was. Pfff, ik mocht gelukkig door. Ik kwam midden in de nacht aan, nam een taxi en die chauffeur heeft me netjes naar de school gebracht. Pas achteraf heb ik me gerealiseerd welk risico ik had gelopen, ik had nl. € 6000 bij me, in verschillende zakjes op m'n lijf geplakt."

"De IHF vergaderingen indertijd vond ik rommelig waarbij ik me overigens wel nuttig voelde. Met mijn directheid kon ik af en toe wat orde op zaken stellen. Tot Gijs kwam; hij zorgde voor een ordelijk verloop. Het fonds is mede dankzij Gijs een stuk professioneler geworden. De leukste tijd vond ik toen we allemaal voor de maaltijd in de pauze zorgden. Jammer dat het niet meer kan."

"Voor de toekomst bepleit ik een vijfjarenplan en de pr zou echt van de grond moeten komen. Het IHF wens ik meer samenwerking met de Vereniging van vrijescholen toe."

ANNETTE EN HEIDE

Mededelingen

Kantoor IHF

Sinds 15 oktober 2010 verzorgt Bep Janson de (financiële) administratie van het IHF. Het adres van het IHF is:

Internationaal Hulpfonds, Herengracht 276, 1016 BX AMSTERDAM; t: 06 2697 2310 en

e: info@internationaalhulpfonds.nl.

Telefonisch kunt u het IHF elke woensdag van 9.00 tot 17.00 uur bereiken. Op andere dagen kunt u een boodschap inspreken. Desgewenst is het IHF voor dringende zaken ook bereikbaar via e: secretaris@internationaalhulpfonds.nl en t: 0317-423259

Vacatures

Het Internationaal Hulpfonds zoekt een

Portefeuillehouder Peetschappen

die in overleg met de portefeuillehouders van de werelddelen en de kantoormedewerkster zorgt voor

- het afhandelen van aanvragen/beëindigen peetschappen
- het bijhouden van het overzicht van de peetkinderen
- het contact met sponsors in Nederland en België
- voorlichting over de peetschappen en werving van sponsors

Wij zoeken iemand die over goede communicatieve eigenschappen beschikt, kan omgaan met complexe informatiestromen, handig is met de computer en (redelijke) kennis heeft van het Engels. Tijdsbesteding: 3 uur/week. (Zie ook blz. 21 en 22.)

Informatie en aanmelding bij Annelies de Vries, e: secretaris@internationaalhulpfonds.nl

Portefeuillehouder Azië en Pacific die

- de contacten met de projecten in het betr. gebied onderhoudt
- projectaanvragen voorbereidt voor de AB vergaderingen
- als lid van het AB de maandelijkse vergaderingen bijwoont
- sponsors werft voor en de gelden beheert van de eigen portefeuille

Wij zoeken iemand die communicatief vaardig is, affiniteit heeft met de vrijeschool pedagogie en met het werelddeel, de Engelse taal beheerst en vertrouwd is met de computer.

Tijdsbesteding: 4 uur/week. Informatie en aanmelding bij Annelies de Vries, e: secretaris@internationaalhulpfonds.nl

Marktcoördinator die

- verantwoordelijk is voor aanwezigheid en verzorging van de IHF-kraam op markten en bazaars
- de IHF webwinkel beheert
- de (financiële) administratie van de producten bijhoudt
- als lid van het Algemeen Bestuur de vergaderingen bijwoont

Wij zoeken iemand die affiniteit heeft met het IHF, ca 2 uur per week besteden kan, praktisch ingesteld is en met de computer kan omgaan. Informatie en aanmelding bij Annelies de Vries, e: secretaris@internationaalhulpfonds.nl

Nieuw bij het IHF

Tijd voor een nieuwe koers

Mijn naam is Jan Sint, ik ben 61 jaar en sinds najaar 2010 heb ik mij verbonden aan het IHF.

Na een leven als vrijeschoolleraar aan het Geert Groote College te Amsterdam zet ik mijn ervaring nu in als begeleider van docenten (teams). Onder de naam 3Onderwijsbegeleiding werk ik, samen met mijn maatschappartner Aernout Henny, aan verdere professionele groei van leerkrachten. Zulk werk is eindig omdat de voeding vanuit de dagelijkse eigen lespraktijk opdroogt en daarom oriënteerde ik mij op mogelijkheden om mijn verbinding met de vrijeschool pedagogiek op een zinvolle manier opnieuw richting te geven.

De naam van het IHF klinkt in ons gezin al jaren omdat mijn vrouw Carla een peetkind in Zuid-Afrika sponsort, maar vooral vanwege de handwerkproducten (kinderartikelen, speelgoed en kraamcadeaus) die zij maakt en verkoopt (zie www.carla-s.nl) en waarvan de opbrengst naar het IHF gaat.

Toen zich een vacature aandiende voor de portefeuille Brazilië reageerde ik net te laat, Liard Kranen was benoemd om Lotti Hesper op te volgen. Maar ook het leven van Liard verloopt niet lineair en hij werd onverwacht, tijdelijk, voor zijn werk in het buitenland gedetacheerd. Na onze eerste ontmoeting bleek direct dat gezamenlijk optrekken in ieder geval tijdens Liard's buitenland avontuur, maar zeer waarschijnlijk ook daarna, volop kansen biedt om de portefeuille inhoud te geven en eventueel uit te breiden. Mijn ideaal is om bij te dragen aan tastbare ondersteuning van initiatieven die in vaak moeilijke omstandigheden worden ont-plooid. Brazilië is bovendien een land dat mij bij een bezoek prettig heeft getroffen. Veel Brazilianen stralen zonnige hoop uit, zelfs als daar ogenschijnlijk weinig reden toe is. Ik geloof in een sterke toekomst voor het land en wil graag mijn energie inzetten om de komende jaren een flinke slag te maken in de groei van goed onderwijs daar.

Een flinke slag maken

* **dank u** * **khawp khun makh** * **najis tuke** * **merçi bien** * **multumesc** * **sukriya** *

Vanaf 2005 was de opbrengst van de herfstmarkt van **Vrije School Valentijn in Harderwijk** bestemd voor de Hermanus Waldorf School in Zuid-Afrika. De leraren schonken het geld van hun kerstpakketten aan deze school. In januari 2011 kwam voorlopig de laatste structurele bijdrage voor de Hermanus Waldorf School binnen toen de leraren **€ 235** van hun kerstpakketten overmaakten. Hartelijk dank voor **7 jaar onafgebroken steun!**

Kees en Rita Veenman hielden een bijeenkomst in de adventstijd: **Christus in de kleur**. Het programma werd feestelijk omlijst. De opbrengst, **€ 310**, was voor de **Masaai kinderen in Kenia**, waarvoor onze hartelijk dank.

De **Vrije School in Bergen** schonk **€ 500** van de opbrengst van de herfstmarkt voor inrichting en lesmateriaal van **El Zeitoun**, de **Arabische Waldorf School in Shfara'm, Israël**; een school waar alle

kinderen welkom zijn, ongeacht etnische, religieuze of sociale achtergrond. Mede namens El Zeitoun heel veel dank!

Truus Warrink ontving via Otto Koene **€ 500** voor de **Masaai kinderen** van een anonieme gever die zijn boek *The Road to Malaba* had gelezen. Een schenking recht uit het hart!

'Het achtvoudig pad van Boeddha' opnieuw verwoord door Rudolf Steiner en in samenhang gebracht met de weekdagen, is door Ingrid van Tongeren uitgegeven als handzaam zakboekje dat **u kunt bestellen door € 3,50 over te maken** op rekening 2773217 t.n.v. I. van Tongeren, 3707 VB Zeist, o.v.v. 'Boeddha'. De opbrengst (inmiddels **€ 200**) is bestemd voor het Aziëfonds van het IHF. Ook kunt u transparantmodellen voor jaarfeesten bestellen via i.vantongeren@kpnmail.nl

In 2010 schonk **Tine Bruinsma** weer **€ 1200** voor de Teachers' Training die Miriam Haenen verzorgt in India. Een bedrag waar wij en Miriam heel blij mee zijn!

Brief van een ouder:

"I feel a deeply appreciative gratitude. Without your financial help my children would not have been able to have a Waldorf education, which would have broken me. Your help is a HUGE, absolutely HUGE gift. Because I am a single mother and have been a sole breadwinner for four years, all of my forces and daily tasks get used up in keeping the boat afloat. Thanks to you, that boat is in the sea of a Waldorf school and community.

So now you, IHF sponsors, have carried us for so long and this time has come to an end. I sincerely thank you for all you have done and are doing. How I wish ALL children could go to a Waldorf school. Thank you for everything, dear people,"

HEATHER

Continentalen in het kort

Afrika

Een waterpomp voor de Selenkay Masai Community in Kenia

Op 8 oktober 2009 overleed mijn vrouw, Toos Langeslag-Beaufort, na een langdurige ziekteperiode aan acute leukemie. Aan het einde van dit ziekteverloop vroeg haar lichaam door de uitval van verschillende organen in steeds sterkere mate om water, waardoor zij aan een toenemend gevoel van hevige dorst leed. Door deze kwellende ervaring vroeg zij mij ervoor te zorgen dat niemand op aarde meer dorst zou hoeven lijden; een onmogelijke opgave. Toch hebben wij als nabestaanden geprobeerd deze laatste indringende wens van Toos zover als in ons vermogen lag in vervulling te doen gaan.

Bij haar crematie hebben wij iedereen gevraagd geen bloemen mee te brengen maar een bijdrage te geven voor een waterpomp. Zo werd ruim **€ 1500** bijeengebracht. Een pomp slaan in Afrika kost echter ca **€ 5500**, een bedrag dat wij dankzij extra giften bij elkaar hebben gekregen. Omdat het IHF zich bezighoudt met vrijescholen en niet met waterpom-

pen, wilde ik als voorzitter van het IHF graag een waterpomp in combinatie met een vrijeschool in Afrika. Truus Warrink vond voor ons de locatie in Kenia waar precies 1 jaar na het overlijden van Toos deze waterpomp bij de Selenkay Masai Community in werking werd gesteld.

GIJS LANGESLAG

Waterpomp in gebruik genomen

Judith Brown van de **Rudolf Steiner School Mbagathi in Nairobi, Kenia**, schreef:

'We are enormously grateful for the continuous support you give the school. We are able to help children in great need and give them a caring environment. Thank you so much!'

Collen Radebe zat 9 jaar op de Inkanyezi Waldorf School in Johannesburg, haalde zijn middelbare school diploma aan de McGregor Waldorf School en wil vrijeschool leraar worden, maar kan de studie aan het **CCE in Kaapstad, Zuid-Afrika** niet betalen. Elk bedrag om hem te helpen zijn droom te verwezenlijken is welkom o.v.v. code 9231, Collen.

Truus Geraets schreef: 'Collen is worth every penny of your investment. He is intelligent, practical, hardworking, responsible and balanced in soul and mind. He will make an excellent teacher, possibly later also on high school level, because of his special interest in physics.'

Collen

Continentalen in het kort

Jenni Brassington van de **Khanyisa Waldorf School** voor moeilijk lerende kinderen in **Kaapstad, Zuid-Afrika**, schreef: "We were so happy to receive the deposit from the IHF. Thank you very much for the special gift for school fees. We certainly have many needy families. Just yesterday a very good family came asking for help. They are in a desperate financial situation. The two Dutch sponsors, how can I thank them and the Anthroposophical Society in Helmond? All at Khanyisa thank you again for your continued support and care of our little school."

Sylvester Msimanga, de Zimbabwaanse leerkracht op de **Inkanyezischool** in **Johannesburg, Zuid-Afrika**, voor wie IHF de werkvergunning betaalde, is met zijn 7e klas op werkreis geweest naar de heilpedagogische Rankoromane school in Botswana. De slaapzalen daar waren dringend aan een schilderbeurt toe. "When we got there our pupils could attend classes with the disabled children and could get to know each other. This visit brought a change in their souls. It was an eye opener to our pupils. They now know that disability does not mean inability and it has prepared them to accept different people in the community. Dear Truus, every day of my stay at Inkanyezi makes me grateful for the support you gave me last year."

7e klas op werkreis bij Rankoromane

De Waldorfbeweging in Zuid-Afrika: 15-daagse rondreis van 9 t/m 23 oktober 2011 die Brandaan samen met onze portefeuillehouder voor Afrika, Truus Warrink, organiseert, is volgeboekt. Wanneer u een opgaveformulier voor deze reis opstuurt, wordt u op de wachtlijst geplaatst. Als er nog veel aanmeldingen binnenkomen, overwegen wij in 2012 een tweede reis naar Zuid-Afrika te organiseren.

Azië

De **Sloka Waldorf School** in **Hyderabad** is doorgedrongen tot de lijst van **15 beste scholen in India !!!**

De **vijf vrijescholen** in **Japan** liggen allemaal buiten het zwaarst getroffen gebied en zijn min of meer onbeschadigd. Leerlingen, ouders en leraren zijn ongedeerd door de aardbeving en de tsunami heen gekomen. In Tokyo maakt men zich wel bezorgd over de problemen met de kernreactoren in Fukushima.

Uw bijdrage voor het Waldorf noodhulp team in Japan is welkom o.v.v. code 9354

Thanh Cherry organiseert dit jaar op verzoek van de WECC (Waldorf Early Childhood Courses) vier driejarige opleidingen voor kleuterleerkrachten in **China** waar **inmiddels 79 (!) kleuterscholen** zijn.

Aardbeving in Christchurch, Nieuw-Zeeland

"De stad ligt in puin en hoewel de Rudolf Steiner School er betrekkelijk goed vanaf gekomen is, worden we overal om ons heen geconfronteerd met het drama van de aardbeving. Het is verschrikkelijk hoeveel mensen de ramp niet overleefd hebben of zwaar letsel hebben opgelopen. Dinsdag 22 februari werd de school om 12.51 uur geëvacueerd. De gang leek op het dek van een heen en weer slingerend

schip. Huilende kinderen renden zo snel ze konden naar de aangewezen plek die gelukkig door iedereen bereikt werd. Bleke, geschokte leerkrachten probeerden de zich aan hen vastklampende leerlingen te kalmeren. Schok na schok golfde door het schoolterrein, een soort bliksemschichten flitsten door de betonblokken, ondergronds gegrom en gerommel kondigden telkens nieuwe schokken aan. Ouders die na enige tijd arriveerden - sommigen hadden het hele stuk vanuit het centrum gerend - deden verslag van ineens stortende gebouwen, verwoeste wegen en gebroken waterleidingen met als gevolg gapende afgronden. De hele infrastructuur van de stad is verwoest en het zou wel eens heel lang kunnen duren voordat we weer les kunnen geven.

De vastberadenheid om op te staan en de handen uit de mouwen te steken, is veel minder sterk dan de vorige keer en lijkt in geen enkel opzicht op de onbedwingbare 'Canterbury spirit,' die wij hier altijd hadden. Wij voelen ons verslagen en zullen nog lang hulp nodig hebben om de gevolgen van deze ramp te boven te komen. Veel liefs voor iedereen en hartelijk dank voor jullie belangstelling en hulp. Namens alle leerkrachten: Thomas Proctor, directeur van de Rudolf Steiner School in Christchurch

Uw bijdragen kunt u storten o.v.v. code 8290, Christchurch

Winkelstraat in Christchurch

Europa

Phoenix, de vrije kleuterschool in Sarajevo, Bosnië-Herzegovina, ligt bovenop een heuvel aan de oever van de Miljacka die door de stad stroomt. De tuin is trapsgewijs aangelegd en al spelend oefenen de kinderen hier hun evenwicht. Onkruid overwoekert het kapotgeschoten huis ernaast, stille getuige van de oorlog. De school is een hoopvol baken in een woelige zee. De etage boven de kleuterklas wordt geschikt gemaakt voor heel jonge kinderen en naschoolse opvang. Uw hulp is dringend gewenst.

Uw schenking kunt u storten o.v.v. Phoenix code 9337

De Phoenix tuin

De stichting zonder naam van **de Roma lerares Sylvia Orsós in Hongarije** (zie vorige *de rOndbrief*) heet inmiddels: "Bridge Foundation for the Roma Minority's Education and Integration in Europe."

U kunt haar steunen door uw bijdrage te storten o.v.v. code 9326

Casa Santa Isabel in Portugal is een instituut met een heilpedagogische basisschool en opleidingen voor volwassenen met een verstandelijke beperking. Doordat de (vervangende) dienstplicht in Duitsland is afgeschaft is Casa Santa Isabel dringend op zoek naar **vrijwilligers** die voor korte of langere tijd willen helpen met de opvang en begeleiding van de bewoners. Zie <http://www.casasantaisabel.org/pt/>

Latijns-Amerika

Noodoproep Braziliaanse vrijescholen Vale de Luz en Ceicilia Meireles

Op 13 januari j.l. werd het berggebied ten noorden van Rio de Janeiro waar ook de stad Nova Friburgo ligt, getroffen door modderstromen en aardverschuivingen. De ramp voltrok zich in de Braziliaanse zomervakantie, zodat de gevolgen voor de betrokkenen bij de vrijescholen Vale de Luz en Ceicilia Meireles niet direct duidelijk waren. De scholen werden slechts oppervlakkig beschadigd, zodat ze in de eerste dagen als noodopvang gebruikt konden worden. Inmiddels is duidelijk dat er veel families van leerlingen huis en haard hebben verloren. Daarom heeft zich een comité van vrijwilligers gevormd dat de behoefte aan ondersteuning inventariseert. Er zal de komende tijd veel hulp nodig zijn voor de gezinnen om de draad weer op te pakken.

Elk bedrag is welkom o.v.v. code 9277, noodhulp Brazilië.

JAN SINT

Dankzij onze sponsors konden wij uit het Solidariteitsfonds van het IHF €1000 sturen naar de beurzenfondsen van de **Escuela Iniykusiriy in Lima, Peru** en naar de **Escuela Caracol in San Marcos la Laguna, Guatemala**. Van beide scholen ontvingen wij een dankbetuiging waarvan hieronder één, in vertaling:

"Uit naam van de kleuterschool Iniykusiriy zenden wij u een warme groet en onze zeer speciale dank voor de hulp die wij van het IHF ontvingen. Moge u met onze dank ook onze zegeningen en de liefde van onze kinderen ontvangen."
CHANTAL BOSCH, PORTEFEUILLE SPAANSTALIG LATIJNS-AMERIKA

Acties

Vriendenloterij

De Sponsorloterij heet nu Vriendenloterij. U kunt zich opgeven voor de Vriendenloterij en zo het Internationaal Hulpfonds steunen. Naast het donateurschap en de schenkingen die het IHF ontvangt, bieden de sponsorloten een vaste bron van inkomsten en dus zekerheid en continuïteit voor ons werk.

Hoe werkt het?

U koopt één of meer loten t.b.v. het Internationaal Hulpfonds (nummer: **142338**). Een lot kost **€ 2,20 per week**, het verschuldigde bedrag wordt **maandelijks** geïncasseerd. De helft van de inlegsom gaat naar het IHF. Per jaar zijn er 52 trekkingen plus 2 extra trekkingen. Met de loten maakt u wekelijks kans op de hoofdprijs van €100.000, een 2e prijs van €50.000 of een 3e prijs van €25.000. Wie een lot neemt, speelt mee tot wederopzegging. Opzeggen kan schriftelijk en op **elk gewenst** moment bij de loterij. **Voor deelname** bel 0900-300 1400 (20 cpm), kijk op www.vriendenloterij.nl of bel ons, dan sturen wij u een folder met een bon waarmee u zich kunt opgeven. Wij wensen u veel succes!

Waldorf-One-World

Het IHF moedigt vrijescholen in Nederland aan jaarlijks een WOW-dag te organiseren. Het doel van de WOW-actie is geld in te zamelen voor vrijescholen in het buitenland en de wederzijdse betrokkenheid van leerlingen te stimuleren.

Zoals in de herfsteditie van *de rOndbrief* al werd vermeld heeft het **Geert Grote College in Amsterdam** een succesvolle WOW-actie gevoerd voor de Windhoek Waldorf School in Namibië. Opbrengst **€ 7760 !**

Maar ook andere vrijescholen hebben met creatieve en sportieve activiteiten geslaagde WOW-acties gehouden. Zo bracht het **Rudolf Steiner College in Rotterdam** voor de Windhoek Waldorf School in Namibië **€ 1022** bijeen. Het **Novalis College in Eindhoven** voerde voor de derde keer succesvol actie voor de McGregor Waldorf School in Zuid-Afrika. De leerlingen haalden deze keer **€ 4668** op.

Pizza Mustacchi Novalis

Lekkere hapjes van het Marecollege

Fantastische WOW-actie Marecollege

Onder een stralende zon is met het Michaëlsfeest het Marecollege in Leiden de stad ingetrokken. Leerlingen zijn op straat gaan slapen voor geld en anderen hebben zich laten bekogelen. Sommigen zijn in de stad muziek gaan maken. Ook waren er leerlingen die zelfgebakken cakejes en andere lekkernijen verkochten. Het was een groot succes. Na een paar spannende en vrolijke uren kwamen de jongelui met blikken en dozen vol geld terug naar het Marecollege. Bij het tellen bleek er € 2363,85 opgehaald te zijn! Hierbij zat ook het geld van een groep leerlingen die aan het landmeten was op Terschelling en dáár actie voerde. Van dit geld kunnen 5 kinderen een heel jaar naar de Tashi Waldorf School in Nepal.

YOLANDE BOERMANS, MARECOLLEGE

Wat het IHF voor u kan doen

- Een boeiende les, voordracht of powerpoint presentatie geven over diverse landen en projecten.
Een voorbeeld:
Brazilië in het algemeen (ligging, bevolking, diverse regio's, verschillen tussen arm en rijk, e.d.) en verschillende vrijeschool initiatieven in het bijzonder: Zowel over openbare vrijescholen en wijkontwikkelingsprojecten in de favela's, die kinderen een kans bieden op een beter bestaan, als over rijke particuliere vrijescholen.
- Hulp bieden bij het tot stand brengen van contacten en uitwisselingen tussen scholen of klassen in Nederland met een school of klas in Europa, Azië, Afrika, Latijns-Amerika, Nieuw-Zeeland of Australië.
- Workshops geven in bijvoorbeeld Afrikaans koken, haren vlechten, vuur maken, enz.
- Helpen bij het zoeken naar een geschikt doel om te ondersteunen.
- Verstrekken van informatiemateriaal, folders en lespresentaties voor acties in het kader van Waldorf-One-World.
- Voorbeelden geven van wat een klas of school voor een project kan doen en hoe je leerlingen daarvoor enthousiast kunt maken. Ideeën?
  - met uw klas een toneelstuk opvoeren uit een van de landen waarin het IHF actief is
  - kinderen zelf lekkernijen uit een ver land laten maken en verkopen voor het goede doel
  - een briefwisseling met een klas in het buitenland waarbij de klas een klassenbrief maakt met foto's en tekeningen
  - een interview met een portefeuillehouder maken voor in uw schoolkrant
- Een dansvoorstelling geven van oude Indiase (tempel-)dansen door een Indiase danseres, bijvoorbeeld in het kader van de geschiedenisperiode van de 5e klas. Evt. aangevuld met zang en een Indiase vertelling.
- Met de IHF marktkraam naar uw bazaar of jaarmarkt komen.

De Oost-Afrika Conferentie

Eind december 2010 kreeg Truus Warrink het verzoek om tijdens de jaarlijkse pedagogische conferentie in Oost-Afrika een lezing te verzorgen. De conferentie zou worden gehouden op de Hekima Waldorf School in Dar es Salaam, maar om alleen voor een lezing zo'n verre reis te maken...?

Al gauw bleken er nog heel wat meer verzoeken te liggen en toen was het besluit snel genomen. Zo vertrok ik met een koffer vol geschenken voor de verschillende projecten en een hoofd vol ideeën over de te houden lezing op 5 februari heel vroeg naar Schiphol om via Zürich en Nairobi 's avonds in Dar es Salaam te landen. Twee leerkrachten van de school stonden op mij te wachten en het was een warm weerzien. Februari is de heetste maand in Tanzania en buiten op het vliegveld hing, ook al was het 9 uur 's avonds, zo'n vochtige drukkende hitte alsof er ieder moment een onweersbui zou kunnen losbarsten. Het is iedere keer weer een bijzondere ervaring om 's morgens met een dikke winterjas aan te vertrekken en 's avonds blij te zijn om onder een koude douche te kunnen afkoelen!

Mooi maken voor de bruiloft

De eerste week bracht ik door in de kleuterklas van Maryana. Zij heeft haar opleiding in Nairobi voltooid maar voordat ze haar Waldorf diploma krijgt moet er een mentor zijn die kijkt hoe ze het in de praktijk doet en haar zo nodig begeleidt. Vanuit de opleiding in Nairobi, de East African Waldorf Teachers' Training, was dit tot nu toe niet mogelijk, maar nu is er een mentoropleiding gestart en waarschijnlijk was dit de laatste keer dat ik het mocht doen.

Het was heerlijk om in Maryana's klas te zijn; ze doet haar werk met veel liefde en overgave. De kinderen houden van haar en spelen, zingen, dansen en werken dat het een lieve lust is. Als oudkleuterjuf ben ik altijd weer geroerd als ik in zo'n harmonische klas kom. Nabootsing is er vanzelfsprekend en het vrije spel geeft een getrouw beeld van het leven van de kinderen.

Naast het eten koken en kinderen verzorgen wordt een verjaardag bijv. gevierd met een supergrote verjaardagstaart (van blokken).

Met de bus naar de kapper

Ook werd er een bruiloft geënsceeneerd en daarvoor moesten eerst alle gasten naar de kapper, natuurlijk met de bus! Feestelijk aangeklede prins en prinsessen arriveerden voor wie lekker eten moest worden gekookt en ook werd er natuurlijk gedanst want bij een huwelijk is er feest!

Natuurlijk zijn er ook kleine conflicten en ook wel een paar kinderen die niet kunnen spelen of veel aandacht vragen, maar het totaalbeeld is een gezonde, vrolijke kleuterklas waarin het een vreugde is om als kind te vertoeven.

Naast mijn bewondering voor juf Maryana en haar kinderen kan ik niet genoeg benadrukken dat de 10 modules tellende kleuteropleiding in Nairobi, die gegeven wordt door Ann Sharfman, een zeer grote bijdrage levert aan de manier van lesgeven op deze Waldorf School in Tanzania.

De meegebrachte geschenken waren van de vrije peuterspeelzalen Christoffeltje en Catrijntje uit Almere waar Maryana drie jaar geleden op bezoek geweest is en waarmee sindsdien een partnerschap is ontstaan.

Daarna was er de conferentie met als thema 'Inspire children to learn' en ik mocht dat thema toelichten vanuit de invalshoek 'het kind van de 21e eeuw'. Als voorbereiding had ik met enkelen van mijn oud-leerlingen gesproken en gevraagd hoe zij het vrijeschool onderwijs, zowel positief als negatief, hebben ervaren. Wat zij anders hadden gewild, wat beslist niet moet worden veranderd, wat zij verwachten van een leraar en naar wat voor soort school zij hun kinderen zouden sturen. Ook interviewde ik Linus, de Tanzaniaanse jongen die op de Hekima school heeft gezeten en met wie het heel goed gaat. *)

Met deze gesprekken, voorbeelden uit mijn tijd als kleuterjuf, samen met de Engelse en Nederlandse versie van het boek van Georg Kühlewind over Sterrenkinderen en aangevuld met een aantal antwoorden van Hans Stolp op vragen die ik had over dit onderwerp, heb ik mijn lezing voorbereid. Met in mijn achterhoofd de opbeurende opmerking van Christof Wiechert om vanuit mijn eigen herinnering en mijn eigen ervaringen te vertellen en geen boekenwijsheid te verkondigen.

Het ging heel goed, mijn lezing. Ook alle andere onderwerpen

werden mooi en begrijpelijk over het voetlicht gebracht. Naast alle gangbare workshops was ook de workshop door een Tanzaniaanse arts over natuurgeneeswijzen interessant. Toch vind ik het meest inspirerend van een conferentie altijd de ontmoetingen in de vrije uurtjes. De conferentie werd bezocht door vrijeschool leerkrachten uit Kenia, Tanzania en Oeganda. Deze keer waren er vanwege de verkiezingen in dat land maar twee leraren uit Oeganda. Voor mij als portefeuillehouder Afrika was het fantastisch omdat ik er zo ongeveer iedereen uit de Waldorf beweging in Oost-Afrika ontmoette. Omdat ik ook aanwezig was bij de vergadering van alle antroposofische, pedagogische initiatieven in Oost-Afrika, hoorde ik in die drie dagen meer dan ik anders hoor na vele uren reizen!

De laatste avond was er feest. Heerlijk eten, iedereen, ook ik, zong het volkslied van z'n land en daarna waren er optredens van de verschillende scholen. Er werd uitbundig gedanst en gezongen zodat ik onwillekeurig moest denken aan de kleuters die dit alle-

Ontmoetingen in de vrije uurtjes

maal nabootsen en naar mijn gevoel terecht!

Na het feest moest ik snel pakken. Alles wat ik niet direct nodig had ging in mijn grote koffer die zo lang werd opgeslagen. Alleen met een rugzakje met het aller-noodzakelijkste voor de komende dagen vertrok ik de volgende morgen om 6 uur naar Matanana, 150 km NW van Iringa, om het project van Ewout van Alphen met de 100 weeskinderen te bezoeken. Na een reis van dertien uur kwam ik aan en na een maaltijd rondom de vuurplaats - het dorpje is hooggelegen, het regent er veel en het is daardoor relatief koud - dook ik in het kleuterlokaal in bed. De volgende ochtend bezocht ik het net gestarte en zeer sober ingerichte peuter- en kleuterklasje en in de middag voerde ik gesprekken met alle bij het project betrokkenen. De volgende dag moest ik alweer vertrekken. Weer terug in Dar es Salaam heb ik alle klassen van de Hekima Waldorf School bezocht en heb daar o.a. de 23 weeskinderen gezien die via het IHF door peetouders gesponsord worden. Bijna allemaal waren ze vrolijk en gezond. Drie kinderen waren er niet die week. Van één jongetje hoorde ik dat hij heel ziek was, waarschijnlijk ten gevolge van aids. De laatste dag bracht ik door in de kleuterklas. Opnieuw was het feest want we gingen naar zee! Met de schoolbus! Die namiddag

Een duik in de Indische Oceaan

stapte ik met het zout van de Indische oceaan nog op mijn huid weer in het vliegtuig terug naar Nederland. Dankbaar - na drie inspirerende, drukke, enerverende weken - weer op weg naar man, kinderen en kleinkind.

TRUUS WARRINK, PORTEFEUILLEHOUDER AFRIKA

Wilt u helpen? Stort u bijdrage voor de scholen in Oost-Afrika o.v.v. code 9202; voor de Hekima School o.v.v. code 9237 en voor de East African Teachers' Training: code 9241
Vergeet niet uw adres te vermelden zodat wij u kunnen bedanken en u een exemplaar van de rOndbrief kunnen toesturen.

*) In de voorjaarseditie van de rOndbrief 2008 heb ik geschreven over Linus die op Hekima 'The Ambassadors of Peace, Joy and Love' had opgericht om met medeleerlingen weeshuizen te bezoeken en met de weeskinderen te spelen. Hij zit inmiddels op een reguliere middelbare school waar hij de eerste drie maanden erg moest wennen aan het totaal andere onderwijs. 'Alles moest snel. Ik miste de verhalen, de kunstzinnige vakken. De Hekima School voelde als een familie en ik ga als het even kan terug, vooral als er feesten zijn.'

Linus is gekozen in het 'Junior Council of Tanzania', een soort jongeren parlement. Als lid van het 'High Committee' mocht hij vorig jaar november als jongerenafgevaardigde van Tanzania naar Rwanda om daar te spreken over de rol van kinderen in het onderwijs.

Linus

Stage op Hekima

De Hekima Waldorf School in Dar es Salaam, Tanzania is 14 jaar geleden opgericht door twee Tanzaniaanse echtparen. De school heeft een kleuterklas met 35 kleuters en een onderbouw met 170 leerlingen. Hieronder het enthousiaste relaas van een Nederlandse stagiaire die er enige maanden verbleef.

Lucian op Hekima

Voor mijn vierdejaars stage bij de Opleiding Kunstzinnige Therapie in Leiden, kreeg ik de mogelijkheid om naar het buitenland te gaan. Ik heb toen besloten om vijf maanden stage te lopen in de Hekima Waldorfschool in Tanzania.

Ik verkeerde lichtelijk in een cultuurshock tijdens de eerste dagen van mijn verblijf in Dar es Salaam. Alles om me heen was anders. Mijn hele leven bestond ineens uit een totaal ander ritme met totaal andere gewoontes in een totaal andere omgeving. Ik woonde bij een gastgezin, at twee keer per dag rijst met bruine bonen, waste me met koud water uit een emmertje en raakte mijn stressgevoel helemaal kwijt.

Vier dagen per week was ik op de school, werkte daar met acht kinderen individueel en gaf twee uur per week les. De leraren hadden er in het begin helemaal geen idee van wat ik kwam doen, maar ze waren enorm enthousiast over het feit dat ik er überhaupt was. Ze wilden graag dingen van mij leren en nadat ik een presentatie over kunstzinnige therapie had gegeven, met daarbij een kleine workshop, had ik mijn plek helemaal gevonden. Het was mooi om te zien hoe de leraren op hun manier een eigen invulling probeerden te geven aan het vrijeschool curriculum. Ze zochten naar mogelijkheden, stelden vragen en deden hun best om iets te doen met het westerse studiemateriaal dat ze gekregen hadden.

Tijdens mijn stage werd het mij steeds duidelijker dat je niet kunt verwachten dat een vrijeschool in Tanzania hetzelfde is als in Nederland of elders in Europa; daarvoor is het cultuurverschil te groot.

De kinderen waren ook anders dan in Nederland. Ze waren enorm leergierig, wilden constant zien wat ik deed, stelden vragen en waren jaloers wanneer ik een van hun klasgenootjes meenam om samen met mij te schilderen. Hun geestdrift voor alles was overweldigend! Voor mij was het een echte uitdaging om grenzen aan

Op het schoolplein

te geven en een poging te doen orde te scheppen in een groep met zoveel enthousiaste kinderen.

Al met al ging het er soms rommelig aan toe, kwamen de schoolbussen vaak te laat, hadden de leraren het eigenlijk veel te druk en waren er een heleboel problemen bij kinderen rondom de leesen schrijfvaardigheid van het Engels. Ik heb echter geleerd om te kijken naar wat er wel is en wat er wel goed gaat.

Het is prachtig om te zien dat er vijftig (!) weeskinderen naar school kunnen dankzij sponsors in Nederland en Duitsland. Fijn om te zien dat ze te eten krijgen, dat ze kunnen spelen en dat ze de mogelijkheid krijgen om zich te ontwikkelen tot volwassen mensen. De belangrijkste les voor mijzelf was, dat wanneer je besluit ontwikkelingswerk te doen, je dat moet doen omdat jij dat wilt en beslist niet omdat je meent dat je 'die arme mensen in Afrika' moet gaan redden. Als je besluit te gaan, leef je dan in, neem waar, snuif de cultuur op en geniet van het feit dat de mensen daar, ondanks hun zware leven, elke dag opstaan en met veel plezier aan een nieuwe dag beginnen!

Ik heb echt een geweldige tijd gehad, ik durf zelfs te zeggen dat het de beste tijd van mijn leven was! Ik heb zo genoten van de cultuur, van de mensen, van mezelf, van de zon... van het hele leven daar. Ik kon het ook heel erg goed vinden met de leraren en heb voor mijn gevoel echt een band met hen gekregen.

LUCIAN SCHIM VAN DER LOEFF

U kunt de Hekima Waldorf School steunen door uw bijdrage te storten o.v.v. code 9237 of door peet te worden van een kind. Zie blz. 21 en 22.

Kleuterkerstspel

Tussen Oost en West

Sinds vele jaren coacht en traint Miriam Haenen kleuterleidsters en belangstellenden in de vrijeschool pedagogie in India. In de verbinding van antroposofie en de rijke Indiase cultuur ontstaan vele nieuwe impulsen.

Vanuit Nederland vloog ik in december 2010 rechtstreeks naar Bangalore waar de Internationale Antroposofische Artsenopleiding georganiseerd werd en waarbij ook een opleiding voor leerkrachten wordt gegeven. Zeven dagen lang vier workshops per dag met peuter- en kleuterleidsters en heilpedagogen; intensief en inspirerend! Voor de eerste keer heb ik nu - in de workshops 'persoonlijke ontwikkeling' - gewerkt met het negenvoudig meditatiepad dat in het leven tussen India en Europa tot ontwikkeling is gekomen: lichtyoga, meditatie tussen Oost en West. Ik heb mogen ervaren hoeveel er dan innerlijk gebeuren kan.

Het poppenspel heb ik als kunstzinnige ontwikkelingsweg gebruikt. Eerst een marionettenspel waarbij de verbondenheid met boven kan worden beleefd. In het midden van de week een transparantenspel over een hoofdstuk uit de Gita als beeldbeleving van de Kali Yuga, waar de verbinding met boven verduisterd is en de laatste twee dagen het knooppoppenspel waarbij de mens als schepper beleefd kan worden. Het zo gebruiken van deze drie vormen bleek bijzonder goed te werken.

Naast de tekststudie in de ochtend was de laatste workshop van iedere dag gewijd aan de Veda's, de Gita en de antroposofie. Heel boeiend om te zien hoe je deze drie in India bij elkaar kunt brengen en te beleven hoe er nieuwe verbindingen kunnen ontstaan. De laatste dag sloten we buiten zittend onder een mangoboom af met beelden uit de Veda's en ontdekten lachend dat ik als enige westerling van de groep deze beelden voor hen weer levend had kunnen maken.

Na deze bijzondere week kon ik eindelijk na maanden weer naar huis in Hyderabad waar vele dingen lagen te wachten. De scholen hebben hun handen vol aan het vormgeven en mogelijk maken van de fysieke behuizing, allemaal nieuwe gebouwen. Ook zijn er weer veel nieuwe leerkrachten, wat betekent dat er nieuwe kleuterleidsters opgeleid moeten worden.

Naast de twee opleidingsweekends in januari en februari, kwamen er ook onverwachte nieuwe dingen. Er was een ontmoeting geregeld met de directeur van een cultuurdepartement van de regering in Delhi, dat drie opleidingscentra kent om leerkrachten uit 'remote areas' een opleiding aan te bieden waarbij de nadruk

Knooppoppen

Marionetten maken met dupatta's

ligt op de Indiase cultuur. Hij nodigde mij uit de pedagogische en spirituele kanten van het poppenspel te laten zien en zo stond ik de volgende dag voor 90 leerkrachten uit 13 verschillende staten van India. Ik heb toen het transparantenspel laten zien en daarna de knooppoppen gemaakt van zakdoeken en dupatta's. Terwijl ik met 90 mensen, voornamelijk mannen, dieren en poppen knoopte van doeken, kon ik beleven hoe vanzelfsprekend voor hen spiritualiteit nog is.

Dit contact zou er mogelijk toe kunnen leiden dat ik van regeringswege voor deze groepen zou kunnen werken en dat dit werk tot in de verste uithoeken van het land kan uitstralen, wat ervoor zou kunnen zorgen dat er hier weer meer enthousiasme en liefde in het onderwijs komt.

In Hyderabad heb ik ook nog een dag een workshop gegeven aan artsen en psychologen over het negenvoudig meditatiepad. Het is bijzonder om ook hier de kracht van meer bewustzijn te ervaren. Nu ben ik weer terug in Nederland en bestudeer de Upanishads en het werk en de biografie van Rabindranath Tagore die in hetzelfde jaar geboren werd als Steiner. In India zijn er vele festiviteiten om zijn 150e geboortedag te vieren, net zoals hier voor Steiner.

Als ik weer naar India ga, zal duidelijk moeten worden of er in financieel opzicht iets kan veranderen omdat de bodem van mijn eigen 'geldpotje' in zicht komt. Er zijn misschien mogelijkheden met een groter project in de buurt van Hyderabad waarbij onderwijs en landbouw betrokken worden en wellicht een mogelijkheid voor een interculturele en interreligieuze kleuterklas. Daarnaast liggen er vragen vanuit Chennai en Bangalore voor een meer gerichte opleiding voor vrijeschool leerkrachten. In Hyderabad en Chennai ben ik al begonnen met therapeutisch poppenspel voor kinderen met speciale ontwikkelingsvragen. Daar zijn nu ook vragen naar een gerichte opleiding.

Namaste,

MIRIAM HAENEN

Uw bijdrage is heel welkom o.v.v. code 9341, Miriam

Crea Thera

Muziektherapeut Thomas Deleu is initiatiefnemer van Crea Thera International, een therapeutische organisatie die sinds 2007 werkzaam is in Srebrenica. Hij wil het project in 2014 overdragen aan lokale medewerkers. Thomas maakte als vrijwilliger bij de werkgroep Nederland-Srebrenica kennis met het land. In 2006 gaf hij een zomerworkshop voor kinderen van 8 tot 16 jaar. Al snel bleek dat niet voldoende om aan de hulpvraag te voldoen. Daarom besloot hij een stevig in de lokale gemeenschap verankerd Creatief Therapeutisch Centrum op te bouwen met een permanent aanbod van door de antroposofie geïnspireerde creatieve workshops en therapeutische activiteiten.

Clownsfeest

De oorlog van de jaren 90 heeft diepe sporen nagelaten in Bosnië, vooral in de Srebrenica-regio. Sinds 2002 keren moslims langzaam terug naar hun geboorteplaats. Dit proces verloopt moeizaam en het samenleven met de Bosnische Serviërs gaat niet vanzelf. Er heerst een gespannen atmosfeer. Veel families zijn door de oorlog ontwricht en heel wat kinderen krijgen niet de geborgenheid die nodig is voor een normale ontwikkeling. Niet zelden hebben de ouders zelf psychische problemen. Nogal wat volwassenen, maar ook kinderen geboren na 1995, vertonen symptomen van het posttraumatisch stress syndroom.

Het herstel van de materiële schade is de laatste jaren op gang gekomen, mijnenvelden zijn afgebaand of geruimd, wegen en gebouwen opgelapt of herbouwd, maar aan het herstel van de psychische schade - het ontmissen van ziel en geest - is weinig aandacht besteed. Duurzame vrede en stabiliteit vragen een 'psycho-socio-culturele' aanpak gericht op het vrijmaken en versterken van veerkracht en initiatiefkracht. Dat is wat Crea Thera gefaseerd wil realiseren.

De prins uit het sprookje

In de eerste fase worden vooral laagdrempelige creatieve workshops aangeboden voor alle kinderen en jongeren. Dat gebeurt in samenwerking met plaatselijke scholen door professionele creatief therapeuten samen met lokale assistenten. Tijdens deze workshops wordt er gekeken of kinderen posttraumatische problematiek vertonen. Als dit zo is, worden er eerst meer therapeutische activiteiten aangeboden zodat deze kinderen later weer aansluiting kunnen vinden bij de gewone creatieve workshops.

De ondersteuning en medewerking van de ouders is onmisbaar bij het werken met kinderen. Een aantal jonge vrouwen, moeders en mannen wil voor zichzelf en voor hun kinderen een gezondere ontwikkeling met perspectief op een beter leven. Het taboe dat rust op psychosociale hulpvragen moet daarvoor overwonnen worden. Daarom is Crea Thera anderhalf jaar geleden ook begonnen met hulpverlening aan volwassenen. Daarnaast werkt Crea Thera samen met LEPTIR (= vlinder), een plaatselijke organisatie die kinderen met een leer- of ontwikkelingsachterstand extra ondersteuning geeft.

In dit deel van het land bestaan er nauwelijks zorgsystemen. De regio Srebrenica, een van de kwetsbaarste zones, heeft geen enkele actieve zorginstelling. Crea Thera vindt het belangrijk dat het werk in de toekomst wordt doorgedragen. Het mede ontwikkelen en verbeteren van een zorgsysteem in de Republika Srpska (het Servische gedeelte van Bosnië) vormt daarom een voor de hand liggend onderdeel van het programma. Vanaf 2010 is daarom een opleiding en training gestart voor jonge Bosnische medewerkers zodat zij vanaf 2014 het Centrum zelfstandig verder kunnen dragen. Deze training gebeurt in samenwerking met het Dulwich Centre in Australië dat vorig jaar april al een eerste vormingsweek voor lokale medewerkers heeft verzorgd. De opleiding bestaat uit een aantal trainingsweken per jaar met daarnaast stage lopen en assisteren in workshops en therapie sessies en uit regelmatige supervisie en intervisie. De opleiding is vooral gericht op het zich eigen maken van de basisvaardigheden van creatief werk zoals muziek, drama, dans en toneel en van creatieve therapie zoals schilderen, tekenen en heileuritmie. Binnenkort zijn er ook verkennde gesprekken over mogelijke samenwerking tussen Crea Thera en de afdeling Kunstzinnige Therapie van de Hogeschool Leiden.

Gooyke van der Schoot

Uw schenking kunt u storten op rekeningnummer 212195050
o.v.v. code 9336, Crea Thera

Herfstfeest 5e klas

Schoolorkest

In 1949 werd de eerste Waldorf kleuterschool in Milaan geopend en kort daarop de eerste onderbouw. Tegenwoordig zijn er 29 vrijescholen en 66 peuter- en kleuterklassen in Italië. De Libera Scuola Waldorf in Palermo werd in de jaren 80 gesticht en bestaat al weer zo'n 25 jaar. Zoals veel andere vrijescholen is ook deze school ontstaan vanuit een kleuterschooltje. Tegenwoordig zijn er twee peutergroepen en twee kleuterklassen en een onderbouw van klas 1 t/m 8 met in totaal zo'n 180 leerlingen en 30 medewerkers.

Palermo is een chaotische en luidruchtige stad, maar er zijn onverwachte oasen van rust; een oude villa met dikke muren of een binnentuin waar het stadsrumoer op de achtergrond raakt. Zo is ook de Libera Scuola Waldorf een verrassing in deze stad: de schommels onder palmen en mandarijnenbomen, het kleine blok-hutje, ooit onder Noorse leiding door een 3e klas gebouwd en nu een geliefd speelplekje, de koele binnenplaats waar tijdens jaarfeesten gezongen en gemusiceerd wordt.

Het gehuurde gebouw is klein en oud en al talloze malen opgeplapt en verbouwd. Ook het meubilair is oud en versleten. Hier, in deze zuidelijke uithoek van Europa, wordt trouw het vrijeschool onderwijs verzorgd door een betrekkelijk stabiele groep leerkrachten, van wie een enkeling al aan de 3e ronde bezig is. Allerlei mensen komen op deze school af en vertrouwen hun kinderen hier aan het lerarencollege toe.

Zelf geef ik al zo'n tien jaar lierles aan de lagere klassen en ben ik dit jaar begonnen als remedial teacher. Het Italiaanse schoolstelsel kent geen speciaal onderwijs voor kinderen met leerproblemen en vooral de laatste jaren komen er steeds meer ook al wat oudere kinderen bij ons die op andere scholen vastgelopen zijn. Doordat de klassen klein zijn, kunnen de klassenleerkrachten veel extra aandacht geven aan deze kinderen, maar speciale hulp buiten de klas blijkt toch onontbeerlijk. Een ruimte voor deze activiteit is er echter niet, zodat ik mijn lessen improviseer in de openlucht, aan een tafeltje in de piepkleine lerarenkamer, of in een hoek van een klaslokaal waarvan de leerlingen net gymnastiek hebben in het nabijgelegen park. Omdat het telkens moeten zoeken naar een ruimte niet de atmosfeer en mogelijkheid biedt om optimaal te werken met kinderen die vaak ook concentratieproblemen hebben, is er besloten een prefab houten huisje in de tuin te zetten voor remedial teaching en eventuele heiluurritmie; kosten € 3000.

Sicilië, een van de armste gebieden in Italië, kampt met een tekort aan werkgelegenheid. De financiële situatie van de school in Palermo is dan ook vanaf het begin moeilijk geweest. De school wordt - zoals dat in Italië gebruikelijk is - nauwelijks gesubsidieerd en het kleine bedrag aan subsidie wordt via een ingewikkeld systeem pas jaren later via de ouders uitgekeerd. Het schoolgeld bedraagt ca € 3.000 per jaar wat niet genoeg is om alle kosten te dekken. Bovendien zijn er veel gezinnen die het schoolgeld maar gedeeltelijk op kunnen brengen en ontbreken de extra bijdragen vaak die dit tekort zouden moeten aanvullen, het zgn. 'Fondo Solidarietà'.

Desalniettemin is de school uit Palermo niet meer weg te denken. Enthousiaste inzet van ouders en leerkrachten voor de paas- en adventsbazaar en andere activiteiten zorgen voor extra inkomsten. De leerkrachten nemen een laag en ongeregeld inkomen voor lief en zetten al hun krachten in om naast het gewone schoolwerk ook nog cursussen e.d. te verzorgen. Zo is er dit jaar een parttime lerarenopleiding van start gegaan die aan alle door de Italiaanse Federatie van Waldorfscholen gestelde eisen voldoet, een belangrijke voorziening voor de vele geïnteresseerden in Zuid-Italië.

Overigens wordt de school regelmatig door 12e klassen uit Noorwegen en Duitsland bezocht. Vanaf half juni is het vakantie en kan er in de school geslapen en gekookt worden door vrijeschool klassen van elders. Ook andere gasten ontvangen we graag!

U kunt ons steunen met een bijdrage o.v.v. code 93231 of door een peetschap van een kind op u te nemen. Zie blz. 21 en 22. Onze website is: www.scuolawaldorfpalermo.it

INGE DEE

Eerste Portugese vrijeschool

Achttien jaar geleden werd de vrije kleuterschool *Infancia Viva* opgericht door Eva Herra, een Duitse vrijeschool lerares die naar de Algarve verhuisde en ervoor zorgde dat mensen uit de omgeving van Vila do Bispo geïnteresseerd raakten in deze vorm van onderwijs. Langzamerhand ontstond bij steeds meer ouders de wens hun kinderen ook naar een vrije basisschool te kunnen sturen. Na een aantal jaren van intensieve voorbereiding opende de eerste Waldorfschool in Portugal, 'Escola Livre Do Algarve - A Oliveira' in september 2008 haar deuren.

Toen de voorbereidingen in de zomer van 2008 bijna waren afgerond, bleek onderwijzeres Ana Sara die de eerste klas zou gaan lesgeven in verwachting en moesten we plotseling op zoek naar een vervanger. Dat was geen gemakkelijke opgave aangezien we de eerste vrijeschool in Portugal waren en hier helemaal geen vrijeschool leraren waren. Toch slaagden we erin iemand te vinden. Claudia Vaz Pinto dacht dat ze vrouws genoeg was om - ook al was alles nieuw - de klas met succes les te kunnen geven. Inmiddels was het augustus en hadden we nog niets vernomen van de gemeente die ons beloofd had een gebouw beschikbaar te stellen. Pas op het allerlaatste moment kregen we toch nog een leegstaand schoolgebouwtje toegewezen en zo konden we op 13 september de eerste leerlingen verwelkomen.

In 2009 groeiden we door en hadden we een eerste en tweede klas. Ook was het lesrooster uitgebreid met de vakken eurutmie, Duits en toneel. Langzamerhand werden we een echte school. Iemand maakte een tuinontwerp en ouders legden de tuin aan met prachtige bomen, planten en bloemen en een heuse boomhut. Iemand schonk een oude ezelkar en de kinderen plantten tuinbonen voor een typisch Portugees lentemaaltje.

In september 2010 kwam er een derde klas en een nieuwe onderwijzer: João Ferreira. Dat was echter ook het moment dat het schoolgebouw begon the knellen en we op zoek moesten naar een ruimere huisvesting. Er was dringend behoefte aan een extra lokaal, een keuken, een kantoor en wat meer toiletten. We dach-

3e klas hoogvliegers

Het schoolgebouwtje

ten al aan een Mongoolse yurt of een houten noodgebouw, maar die bleken in Portugal niet toegestaan als schoolvoorziening. Een architect, moeder van een van de leerlingen, maakte een tekening om het huidige gebouw aan te passen, maar hoe moesten we een verbouwing betalen?

Er werd een zeer succesvolle kerstbazaar georganiseerd, met fraaie, handgemaakte spullen en een heleboel lekker eten. Daarmee verdienden we € 1300. Fantastisch, maar nog lang niet genoeg voor de verbouwing. Een vriend van Luisa Perreia, de begeleider van onze school, schonk een groot bedrag, maar ook toen was er nog steeds niet genoeg. Uiteindelijk besloten de ouders samen garant te staan voor een lening zodat in ieder geval met de verbouwing begonnen kon worden. Ook het Internationaal Hulpfonds schonk € 1500 voor de inrichting van de aanbouw. Zo waren we uiteindelijk in staat een begin te maken met de eerste aanpassingen van het gebouw. Onze school lijkt onder een gelukkig gesternte geboren. Het is heel bijzonder te merken dat we al vanaf het allereerste begin telkens - ook al is het vaak op het nippertje - hulp krijgen om verder te gaan. We hebben echt het gevoel dat dit nog kwetsbare nieuwe initiatief onder de bescherming staat van een goede geest. Omdat we de eerste vrijeschool zijn in dit land, heeft niemand hier in Portugal ook maar enige ervaring met vrijescholen en moeten we dus alles zelf ontdekken. Daarom zijn we bijzonder dankbaar voor de hulp die we van onze moederschool, de Michaeli Waldorf School in Madrid, krijgen. Pilar Perez and Hermelinde Delgado, twee zeer ervaren leerkrachten uit Spanje, worden niet moe ons altijd weer te helpen en waar mogelijk te steunen zodat onze leerkrachten intensief begeleid worden en opgeleid tot goede vrijeschool leraren. Door de ervaring, inventiviteit en creativiteit van deze begeleiders is onze school op weg een stevige en internationaal erkende vrijeschool te worden. A Oliveira bruist van leven en enthousiasme en we zijn vastbesloten een eigen plaats te veroveren in Portugal.

ANNETTE KLASSEN, OUDER

Uw bijdrage voor dit jonge schooltje is zeer welkom o.v.v. code 93221

Sponsor een klas

Vorig jaar november kwam er een noodkreet uit Zuid-Afrika van de Hermanus Waldorf School in het stadje Hermanus. Vanwege de financiële situatie wist de van donaties afhankelijke school niet of ze in januari haar deuren weer zou kunnen openen voor de ruim 200 kinderen uit de achterstandswijken Zwelihe en Mount Pleasant. Om over de december salarissen van de leerkrachten nog maar niet te spreken. Vanuit Zuid-Afrika, Europa en Australië kwam er hulp en het goede nieuws is dat 18 januari 2011 alle kinderen weer naar hun geliefde school konden gaan!

Heerlijk buiten muziek maken

Als je onder schooltijd het terrein van de school oploopt, word je meestal begroet door heerlijke Afrikaanse muziek: marimba, drums, fluitspel, zang. Het klinkt vaak heel professioneel. En als je dan stiekem door het raam kijkt van de ruimte waar de muzieklussen gegeven wordt, zie je jonge kinderen vol overgave en enthousiasme zingen en op hun muziekinstrument spelen. Deze muzieklussen maken samen met de andere kunstzinnige vakken onderdeel uit van het onderwijsprogramma van de school. Dat klinkt niet ongewoon voor een Nederlandse vrijeschool. Maar voor deze kinderen - die op een enkele uitzondering na - allemaal uit situaties komen die als arm tot zeer arm beschouwd kunnen worden, is deze vorm van onderwijs die zoveel meer biedt dan de gangbare scholen in de townships, een verrijking en een zegen. Het geeft ook hoop voor een betere toekomst, een toekomst waarin je je kunt ontworstelen aan de neerwaartse spiraal van de armoede. Ouders uit de townships zien dat en willen hun kind dolgraag naar de Waldorf school sturen. Ze moeten daar veel voor over hebben. De school krijgt nauwelijks subsidie omdat het geen staatschool is en dus moet het geld om de school draaiende te houden van de ouders komen. Ze betalen wat ze kunnen maar meer dan 100 Rand ($\pm$ € 10) per maand lukt maar weinigen. Om de school te kunnen laten bestaan is per kind € 70 per maand nodig. Vandaar dat er een sponsorprogramma is en er ook via het IHF regelmatig een verzoek wordt gedaan om een leerling te sponsoren (zie blz. 21 en 22).

Omdat niet iedereen een individuele leerling wil of kan sponsoren is het op de Hermanus Waldorf School vanaf 2011 ook mogelijk een klas te sponsoren! Je betaalt een vast bedrag per maand of

Klas 2 met juffie Florance

per jaar voor 'jouw klas' en leeft mee met het wel en wee ervan. Behalve de nieuwsbrieven van de school krijg je eens per jaar een verslag van de klassendocent, een klassenfoto en verhalen en kunstwerkjes van de kinderen. Deze manier van meeleven en meehelpen is ook ideaal voor bijv. een schoolklas, een (antroposofische) vereniging, een kerk, een familie, etc. Met elkaar kun je een GROOT verschil maken in het leven van bijv. de kinderen in de tweede klas van de Hermanus School. Dat is de klas van juffie Florance, die een paar jaar geleden uit Zimbabwe - waar ze haar onderwijsbevoegdheid had gehaald - is gevlucht. Het is een intelligente en levendige klas die al een beetje kan lezen en al heel bedreven raakt in optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen. Dit jaar gaan de kinderen luisteren naar dierenverhalen en gaan ze beginnen met de tafels en met hoofdrekken. Ze zullen nog beter leren lezen en schrijven en ook zullen ze geometrische vormen leren maken en begrijpen en nog een heleboel andere dingen. De kinderen krijgen al een beetje huiswerk zodat hun ouders weten waar ze op school mee bezig zijn. De leerlingen van deze tweede klas zouden het heel leuk vinden om contact te hebben met kinderen elders in de wereld.

TRUUS WARRINK

Voor meer informatie of aanmelding als sponsor kunt u contact opnemen met het IHF kantoor; e: info@internationaalhulpfonds.nl of t: 06 26972310; of met de portefeuillehouder Afrika: Truus Warrink, e: t.warrink@internationaalhulpfonds.nl of t: 036-5316525

Teken voor de Toekomst

Bijna nergens ter wereld bestaat voor vrijescholen de luxe van overheidssubsidie zoals wij die kennen. Met de Solidariteitsactie willen wij zoveel mogelijk kinderen in de gelegenheid stellen om toch vrijeschool onderwijs te volgen. Deze vorm van fondswerving blijkt heel positief te werken, omdat er een constante bron van inkomsten ontstaat waardoor de leerkrachten, kinderen en ouders in de projecten zich gewaardeerd en erkend voelen door betrokken mensen in het buitenland.

Met de Solidariteitsactie kunt u buitenlandse vrijescholen steunen door het schoolgeld te betalen voor kinderen van weliswaar onvoldoende draagkrachtige, maar vaak erg gemotiveerde ouders. Het geld gaat naar het kinderfonds op de school. Ook individuele peetschappen zijn mogelijk via dit Solidariteitsfonds.

Wat u kunt doen:

1. Peet worden en - voor langere tijd - het schoolgeld voor een kind betalen. U krijgt via het IHF de naam en een korte beschrijving van het kind met een foto en eens per jaar een kort verslag van z'n ontwikkeling.
2. U kunt de Solidariteitsactie steunen door een bedrag te storten op onze rekening o.v.v. code 9370, Solidariteitsactie. Dit geld gaat naar het kinderfonds van de school van uw keuze. Hieraan is geen peetschap verbonden.

N.B.1: Omdat niet iedereen het volledige schoolgeld kan betalen (de bedragen liggen tussen € 20 en € 250 per maand) bestaat ook de mogelijkheid een peetschap met anderen te delen.

N.B.2: Voor scholen is het vaak heel moeilijk iemand vrij te maken die de administratie van de peetschappen bijhoudt. Wij hopen dat u er begrip voor hebt als de informatie over de kinderen eens niet zo vlot binnenkomt.

N.B.3: Geef altijd duidelijk aan voor hoeveel jaar u een peetschap wilt. In principe gaan we ervan uit dat u voor langere tijd peet wordt. Stoppen met een peetschap kan alleen door **schriftelijke opzegging** bij het secretariaat van het IHF.

Dit jaar worden we - misschien door de kredietcrisis - overstelpt met aanvragen om kinderen te steunen. Er zijn heel veel aanvragen binnen gekomen. Van nieuwe scholen in Portugal en Israël, maar natuurlijk ook van diverse scholen in Zuid-Afrika en Kenia (m.n. voor Masaai kinderen) en van diverse scholen in Latijns-Amerika. In Namibië en Tanzania wachten vooral heel veel weeskinderen op een peet die hun schoolgeld wil betalen. Hieronder een selectie uit de foto's en beschrijvingen van kinderen die we toegestuurd kregen.

Ana Liz is 4 jaar en zit op de vrije kleuterschool **Jardim de Romã** in **Sintra**, Portugal. Ze heeft Down-syndroom. Ze zingt, tekent en schildert graag en vindt het leuk om bij alle karweitjes in de klas en thuis te helpen. Door de kredietcrisis zijn haar ouders hun vaste baan kwijtgeraakt en hebben zij nu alleen af en toe werk. Wie helpt met het schoolgeld?

Caroline is 9 jaar en zit in de 4^e klas van de **Windhoek Waldorf School** in **Windhoek**, Namibië. Ze gaat graag naar school en kan goed met haar klasgenootjes opschieten. Ze is een goede en leergierige leerling. Omdat zij vrij ver weg woont, kan ze alleen in het weekend naar huis. Haar moeder verdient te weinig om het hele schoolgeld te betalen.

Gilad is bijna 4. Hij zit in de vrije kleuterschool klas van **Ein Bustan** in **Kiryat Tivon**, Israël. Hij is vrolijk en vriendelijk en bekijkt alles met een diepgaande interesse. Hij kan geconcentreerd luisteren en zijn motoriek is goed ontwikkeld. Hij is graag buiten maar kan ook heel rustig bezig zijn met een werkje. Zijn moeder kan slechts een deel van het schoolgeld betalen.

Han is een meisje van 4 jaar en zit op de **Thanh Lan Kindergarten** in **Cu Chi**, in de regio van Ho Chi Minh City, Vietnam. Han is het oudste van twee kinderen. Haar vader is elektricien en haar moeder is huisvrouw. De familie is te arm om het schoolgeld te betalen.

Heyolin van 5 en haar zusje **Nurihan** van 4 zitten op de vrijkleuterschool **Ein Bustan**, in **Kiryat Tivon**, Israel. Heyolin is energiek en sociaal en Nurihan is een fantasierijk kind met een eigen willetje. Beiden zijn muzikaal. De vader is een gevluchte Soedanese moslim, hun moeder is joods. Het gezinsinkomen is onvoldoende om het hele schoolgeld te betalen.

Hieu is bijna 3 en zit op het **Tho Trang Childcare Centre** in **Ho Chi Minh City**, Vietnam. Zijn vader werkt als sjouwer op het vliegveld en zijn moeder geeft parttime les in een kindertehuis. Hieu is de jongste van drie kinderen. Zijn ouders verdienen nauwelijks genoeg om hun kinderen te onderhouden.

Ivan is 7 en zijn zusje **Darja** is 6 jaar oud. Ze zitten allebei op **Stupeni**, de **Waldorfschool** in **Odessa**, Oekraïne. Ivan zit in de 2^e en Darja in de 1^e klas. Ivan is goed in tekenen en handarbeid maar ook in rekenen en taal. Hij is attent en sociaal. Net als haar broer heeft Darja, die stil en bescheiden is, vele talenten. De ouders zijn niet in staat het hele schoolgeld te betalen.

Rafael is 5 jaar en zit op de vrije kleuterschool **Jardim de Romã** in **Sintra**, Portugal. Hij is vrolijk en energiek en is dol op buiten spelen, in bomen klimmen en graven naar denkbeeldige verborgen schatten. Vuur fascineert hem. Zijn vader en moeder hebben werk maar kunnen niet het hele schoolgeld betalen.

Terezka is 3. Ze zit op de vrije kleuterschool **Priedvidza** in **Bratislava**, Slowakije. Terezka is een rustig meisje dat de wereld met belangstelling bekijkt. Ze vindt het heel leuk om aan het kerstspelletje mee te doen. Kortgeleden heeft ze een zusje gekregen. Hun moeder is met ouderschapsverlof en doet allerlei vrijwilligerswerk op school. Wie betaalt een deel van het schoolgeld?

Yonatan is zes jaar en zit op de **Escuela Caracol** in **San Marcos la Laguna**, Guatemala. Yonatan is een enthousiast kind met een helder verstand en dol op voetballen. Zijn vader is blij met zijn werk als bouwvakker en zijn moeder zorgt voor Yonatan, zijn jongere broertje en zijn vier grootouders. Helpt u hem om op deze school te blijven?

Laura is bijna 6 en haar zusje **Sara** 4. Ze zitten op de vrije kleuterschool **Priedvidza** in **Bratislava**, Slowakije. Ze hebben ook nog een zusje van 2. Laura is een rustig meisje en heel zorgzaam voor haar jongere zusjes. Sara houdt van rennen en springen. Hun ouders zijn werkloos en financiële hulp bij het schoolgeld is dringend nodig.

Stanislav is 13 jaar en zit sinds ca een jaar in de 6e klas van **Stupeni**, de **Waldorfschool** in **Odessa**, Oekraïne. Het ging niet goed met Stanislav op de gewone school maar sinds hij op **Stupeni** zit, is hij opgebloeid. Stanislav heeft een broertje van 5. Zijn moeder verdient € 150 en dat is te weinig om het schoolgeld te kunnen betalen.

Vinicius wordt in juni 12. Hij zit in de vijfde klas van de **Aitiara Waldorf School** in **Botocatu**, Brazilië. Vinicius is energiek en leergierig. Hij heeft soms extra hulp nodig maar zijn ambitie stuwt hem tandenknaarsend vooruit. Hij houdt van sport, voetbal is favoriet. Zijn ouders kunnen niet het hele schoolgeld betalen.

Zeethe, een sterk meisje van 4 jaar, zit in de kleuterklas van de **McGregor Waldorf School** in **McGregor**, Zuid-Afrika. Ze is vriendelijk en behulpzaam. Haar broertje **Jamie** zit in de derde. Hun vader is conciërge en tuinman van de school, hun moeder is contractarbeidster. Het gezin woont in een krot in de township van McGregor.